

Täysistunto

Torstai 9.11.2017 klo 16.00—18.49

2.1. Suullinen kysymys kansainvälisen veronkierron estämisestä (Krista Kiuru sd)

Suullinen kysymys SKT 151/2017 vp

Suullinen kyselytunti

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Edustaja Krista Kiuru.

Keskustelu

16.00 Krista Kiuru sd: Arvoisa puhemies! SDP julkaisi syyskuussa 23 kohdan ohjelman kansainvälisen veronkierron estämiseksi. Se oli ajankohtaista, niin kuin tällä viikolla on ilmi käynyt, nimittäin Paratiisin paperit osoittavat, että omaisuuden piilottelu jatkuu ja vie miljardeja euroja hyvistä julkisista palveluista.

Edellisen hallituksen aikana Suomi oli edelläkävijä veronkierron torjunnassa. Silloinen ministeri Urpilainen muun muassa kutsui koolle ensimmäisen EU:n ministerikokouksen veronkierron torjunnasta. Ministeri Rinne allekirjoitti verotietojen vaihtosopimuksen, joka astui voimaan tänä vuonna. Sipilän hallitus sen sijaan ajoi omaisuuden piilottamista hallintarekistereihin jopa kahteen kertaan. Viime kyselytunnilla kävi ilmi, että veronkierron määrättyjä veronkorotuksia ollaan laskemassa. Nyt onkin, ministeri Orpo, keskeisen kysymyksen paikka: [Puhemies koputtaa] mikä on selitys passiivisuuteen?

16.02 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Se ei pidä ollenkaan paikkaansa, että Suomen hallitus olisi jollakin tavalla passiivinen aggressiivisen verosuunnittelun tai veronkierron estämisessä. Me olemme jatkaneet sitä hyvää työtä, mitä on tehty jo viime hallituskaudella. Me toimimme aktiivisesti sen puolesta kansainvälisillä areenoilla, globaalisti, OECD:ssä, EU:n puitteissa ja kotimaassa, että me pystymme saamaan jokaisen veroeuron, mikä suomalaisille veronmaksajille tai heidän edukseen kuuluu, maksetuksi Suomeen. Me olemme mukana kaikissa niissä toimenpiteissä, mitä tehdään maailmalla OECD:n piirissä, mitä tehdään Euroopassa, ja tuomme ne kotimaiseen lainsäädäntöön. Sen lisäksi me huolehdimme siitä, että Suomessa verottajalla, joka on muuten hyvä työssään, on riittävät resurssit huolehtia verotuksen toteuttamisesta ja puuttua rikolliseen toimintaan.

Tässä ei ole mitään epäselvää. Me haluamme, että verot maksetaan Suomeen, ne verot, mitkä kuuluvat Suomen verottajalle ja sitä kautta veronmaksajien eduksi. Ja muuten olen sitä mieltä, [Puhemies koputtaa] että veroparatiisit on tuhattava.

Toinen varapuhemies Arto Satonen: Pyydän nyt niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2017 vp

16.03 Krista Kiuru sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä nämä selitykset on ennenkin kuultu, ministeri Orpo. Ikävä kyllä tosiasiat puhuvat puolestaan aivan toista. Esimerkiksi viime kesänä pantiin toimeen EU-direktiivi rahanpesun ja terrorismin torjunnasta. SDP vaati tuolloin avoimuuden lisäämistä, siis sitä, että todelliset edunsaajat tulisivat tietoon, jos he omistavat 10:kin prosenttia tietyistä yhtiöistä. Mitä teki Suomen hallitus? Te nimittäin ajoitte löysemppää linjaa, piilottelua ja alarajaa 25 prosenttiin. Kyllä tämä kertoo omaa kieltään. Samaan aikaan kyseistä rahanpesun ja terrorismin torjunnan direktiiviä oltiin jälleen uudistamassa. Tässä yhteydessä myös Euroopan komissio ja Euroopan parlamentti ovat esittäneet samaa kuin sosiaalidemokraatitkin. Tämä on yksi toimenpidekokonaisuutemme osa. Kysynkin teiltä, ministeri: joko tämä SDP:n kädenojennus teille kelpaa? 23 toimenpidettä, jotka voitte laittaa käytäntöön heti.

16.04 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä 25 prosenttia versus 10 prosenttia, johon viittaatte: Me toimme siis sen direktiivin, sen lainsäädännön pohjalta Suomeen kansallisen sääntelyn, mitä me olimme päättäneet yhdessä eurooppalaisten kumppanien kanssa eurooppalaisella rintamalla. Tämä 10 prosentin sääntö, eli omistuksesta ja sen avoimuudesta, on noussut esille keskusteluun, kyllä, SDP:n kautta, mutta myöskin eurooppalaisissa pöydissä tästä on keskusteltu. Sitä selvitetään. Me olemme valmiit keskustelemaan siitä. Mutta se lainsäädäntö, joka tehtiin silloin, joka on hyvä — se lisää avoimuutta — tehtiin silloisen hyvinkin tuoreen eurooppalaisen yhteisen lainsäädännön pohjalta.

Me olemme tehneet siis oikeasti paljon. Meillä on tullut tämän syksyn aikana voimaan sopimukset, joiden perusteella Suomen verottaja saa yli 100 valtiosta verotiedot — yli 100 valtiosta verotiedot — ja nämä sopimukset pitävät sisällään lähes kaikki niin sanotut veroparatiisit. [Puhemies koputtaa] Me teemme todella paljon töitä näiden asioiden eteen tällä hetkellä, ja sitä on tehty jo useamman hallituksen ajan.

16.05 Timo Harakka sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuo ministerin mainitsema sopimus siis tehtiin ministeri Rinteen aikana. Paratiisin papereissa kävi jälleen kerran ilmi lukuisia suuryritysten verosuunnittelujärjestelyitä. Niihin on mahdollista tosiaan puuttua silloin, kun tämä EU:n veronkiertodirektiivi toteutetaan Suomessakin ensi vuonna. SDP esitti valmisteluvaiheessa direktiiviin useita tiukennuksia, mutta siihen jätettiin monta veronkiertäjän mentävää aukkoa. Nyt Ruotsissa ja Hollannissa ollaan tekemässä direktiivistä jo kansallista lakia. Suomessa ei sen sijaan ole saatu aikaan ensimmäistäkään lakiluonnosta. SDP on esittänyt tässä toimenpideohjelmassaan direktiiviin useita parannuksia, joilla varmistettaisiin muun muassa, että ulkomaiset kiinteistösijoittajat maksaisivat veroa Suomessa saamistaan vuokratuloista. Vastaavat järjestelyt Britanniassa nousivat esiin tämän tietovuodon myötä. Kysynkin ministeri Orpolta: milloin suvaitsette tuoda nämä lait tänne eduskuntaan? Ja kun te keuhutte toimianne veronkierron estämisessä, sano-kaa edes yksi kohta, josta tällä kertaa ehdotatte tiukempaa säädöstä kuin mikä on EU-mi-nimi.

16.06 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Uskon, että edustaja Harakka verojaoston jäsenenä tietää hyvin sen, että Suomi on tuonut kansalliseen lainsäädäntöönsä Euroopan maiden etunenässä ne yhdessä päätetyt verolait, joiden tarkoituksena on kitkeä verosuunnittelua ja veronkiertoa. Tämä periaate pitää, ja mi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2017 vp

nusta on väärin antaa muunlaista kuvaa. Me teemme jatkuvasti töitä kansainvälisesti Euroopassa eri pöydissä, joissa meidän yksinomaisena tarkoituksenamme on estää veronkierto ja saada Suomeen ne veroeurot, jotka kuuluvat Suomen verottajalle eli suomalaisille veronmaksajille. [Jukka Gustafsson: Mikä on tiukempi?] Ja jos joku välttää, kiertää veroja, siihen on rikosseuraamukset. Siihen on rikosseuraamukset. Tiukennuksia tehdään joka ainoassa direktiivissä, joka tuodaan suomalaiseen lainsäädäntöön, [Vasemmalta: Yksi esimerkki, kiitos!] ja tässä ei ole mitään epäselvää.

16.07 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensin Panaman paperit, nyt Paratiisin paperit. Ongelma on sama, mutta nyt tiedämme ongelman olevan entistäkin suurempi. Se tarkoittaa, että tarvitsemme entistäkin suurempia toimenpiteitä. Kysynkin asianomaiselta ministeriltä: miten hallitus aikoo kitkeä veronkiertoa sekä aggressiivista verosuunnittelua niin omin toimin kuin myös EU-tasolla? Jos tuodaan tämä konkreettiaan, niin miten esimerkiksi — kun EU:n sisällä puhutaan parasta aikaa julkisesta, maa-kohtaisesta veroraportoinnista tai omistusten avoimuudesta — Suomi asemoituu näissä keskusteluissa? Mikä on Suomen linja näihin tiukennuksiin? Miten Suomi ajaa mahdollisimman tiukkaa lainsäädäntöä, jotta yksikään veroeuro ei karkaa suomalaisilta veronmaksajilta pois?

16.08 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Kiitos tästä kysymyksestä. Ensinnäkin minusta on hyvä, että Panaman papereita on seurannut myöskin Paratiisin paperit. Kysymys on oikeastaan samasta ilmiöstä: näitä tietoja tulee julki. Se tapahtuu muutenkin kuin viranomaisten toimesta, mutta se kuitenkin auttaa viranomaisia pääsemään selville siitä, kuinka monimutkaisia ja ovelia järjestelyjä maailmalla tehdään veron kiertämiseksi ja kun tehdään aggressiivista verosuunnittelua. Suomen verottaja ja poliisi eivät saa suoraan näitä tietoja, mutta tulevat varmasti käymään läpi ja varmasti osaltaan käynnistämään tutkimuksia. Mutta meidän pitää itse pystyä todentamaan mahdolliset rikokset, jotta niihin kiinni päästään.

Mutta edelleen se, mitä on tehty, siis OECD:n piirissä, on se tärkein, koska nämä ovat globaaleja ongelmia. Me olemme yhdessä mukana avoimuuden lisäämisessä, ja kuten viittasin, [Puhemies koputtaa] yli sadan maan kanssa on astunut sopimus voimaan tietojen saamiseksi.

16.09 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Suomen kansa aivan varmasti odottaa tällä hetkellä näitten Paratiisin paperien julkitulon jälkeen voimakkaita toimenpiteitä hallitukselta kansallisesti tässä asiassa ja sen lisäksi voimakasta toimintaa Euroopan unionissa. Jos Euroopan unionista jotakin hyötyä on, niin tässä luulisi olevan, mutta tiedämme, että unionissa on jäsenmaita, jotka eivät näytä noudattavan näitä päätöksiä ja tavoitteita, jotka liittyvät laittomaan veronkiertoon ja aggressiiviseen verosuunnitteluun ja joiden unionin arvoihin pitäisi kuulua. Hollanti on ollut nyt näissä asioissa viimeksi mukana valtiona, ja Luxemburg on pitkään ollut tällainen valtio. Luxemburgin entinen pitkäaikainen liittokansleri on komission puheenjohtaja. Luotatteko te, ministeri Orpo, Euroopan unionin todelliseen tahtoon ja kykyyn puuttua tähän toimintaan, joka on todella röyhkeää?

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2017 vp

16.10 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Euroopan unionissa joka ainoalla maalla on samat säännöt. [Leena Meri: Niin on!] Joka ainoalla on samat säännöt, ja meillä on ikään kuin oikeusvaltioperiaate voimassa Euroopan unionin sisällä. Jos me jotain yhdessä päätämme, niin jokaisella jäsenmaalla on velvollisuus ottaa se lainsäädäntö käyttöön, ja jos ei ota, siitä tulee seuraamuksia. Me tiedämme tämän tässä salissa monesta asiasta, joissa joskus joudumme tekemään sellaisiakin päätöksiä, jotka eivät tuntuisi juuri Suomessa miellyttäviltä, mutta kun me olemme yhdessä niihin sitoutuneet, niin meidän pitää ne tehdä. Samalla tavalla myöskin verotuksessa ja verojärjestelmän kehittämisessä paremmaksi joka ainoan maan pitää niitä noudattaa.

Mutta sitten on toinen kysymys, että kuitenkin monien verojen tasot ovat maakohtaisesti päätettäviä. Esimerkiksi yritysverotukseen liittyy melko kovaakin verokilpailua Euroopan unionin sisällä, ja tästä mielestäni meidän pitäisi päästä eroon, ja siksi veropohjien harmonisointi ja yhteiset [Puhemies koputtaa] järjestelmät olisivat avain tämän epäterveenkin kilpailun poistamiseen.

16.12 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Veronkierto ja veroparatiisit ovat maailmantalouden syöpä. Ne heikentävät julkisten palveluiden rahoitusta, vääristävät yritysten välistä kilpailua ja lisäävät taloudellista eriarvoisuutta. Onneksi veroparatiiseihin on mahdollista puuttua. Keinoina ovat julkinen maakohtainen raportointi, omistusten laaja avoimuus, mukaan lukien edunsaajatiedot, sekä tehokkaampi lainsäädäntö korkomenojen verovähennysoikeuden väärinkäytön suhteen.

Veronkierto ei ole ongelma vain Suomelle ja Euroopalle. Se on erityisesti ongelma kehitysmaille, joiden kehityksen este se on, kun pääomat virtaavat veroparatiiseihin. Onkin arveluttavaa, että kehitysrahoituslaitos Finnfund on tehnyt sijoituksiaan veroparatiiseissa toimivien rahastojen kautta. Ministeri Mykkänen on luvannut, että toimintaa tarkastetaan ja avoimuutta lisätään. Haluaisinkin kysyä nyt konkreettisesti: mihin toimiin ryhdytään, jotta vastaavaa ei enää jatkossa ilmene?

16.13 Ulkomaankauppa- ja kehitysministeri Kai Mykkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Erittäin relevantti kysymys. Sinänsä jo tänä päivänä Finnfundin nykyinen ohje kieltää sijoittamasta minkään sellaisen väliyhtiön kautta, joka on rekisteröity OECD:n määrittelemiin veroparatiisivaltioihin. Olemme parhaillaan päivittämässä Finnfundin veropolitiikkaa ja omistajaohjauskirjettä ensi vuodelle, ja — kun kysyttiin konkreettisia toimia — tulemme entistä tarkemmin näissä asiakirjoissa varmistamaan, että ne sijoitukset, jotka tehdään jonkun väliyhtiön kautta, pystytään avoimesti raportoimaan myös niiden verojalanjäljen osalta. Finnfundhan ei tee väliyhtiöiden kautta sijoituksia suinkaan verojen minimoimiseksi, vaan sen takia että valitettavasti hauraimpiin ja köyhimpiin maihin, joissa kehityshyöty on suurin, ei saada välttämättömiä kumppanirahoittajia suoriin sijoituksiin, koska ei luoteta siihen kohdevaltion vakauteen ja verolainsäädännön oikeudenmukaisuuteen ja sen takia täytyy tehdä väliyhtiö kolmanteen maahan. Mutta näissä finanssikeskuksissa on salassapidon piirteitä, joista meidän täytyy päästä julkisten kehitysrahojen osalta eroon.

16.14 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskusta kannattaa toimia harmaata taloutta vastaan ja kansainvälisen veronkiertämisen estämiseksi, se on ilman muuta selvä asia, ja meidän pitää olla aktiivisia. Samalla voidaan todeta, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2017 vp

suomalainen verojärjestelmä on kehittynyt. Me olemme verojaostossa sen todenneet. Se on tänä päivänä paljon ennakoitavampaa kuin ennen, jolloin verotuksessa oli mielivaltaisuutta. Minusta edustaja Harakka antaa väärän kuvan suomalaisesta verojärjestelmästä. [Timo Harakka: Ohhoh!]

Mutta sitten tulen tähän kansainväliseen: Itsekin olen asunut Luxemburgissa ja tiedän, että siellä liikutaan rajamailla, monissa maissa, Hollannissa, Luxemburgissa, näissä kysymyksissä. EU on puuttunut valtiontukisäännöksillä muun muassa näihin veroasioihin, ja tiedustelen vähän edustaja Kankaanniemen kysymykseen liittyen valtiovarainministeri Orpolta, miten voitaisiin vielä EU:n sisällä — kun meillä on yhteinen raha, ei se nyt sovi hevosillekaan, että meillä olisi veroparatiiseja EU:ssa tai verojärjestelyjä — miten me voisimme vielä tuoda hyviä arvoja sinne kaikkiin EU-maihin näissä verotuskysymyksissä.

16.15 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me teemme valtiovarainministerien yhteisen pöydän ääressä euroryhmässä koko ajan työtä sen eteen, että meillä olisi mahdollisimman yhteiset verokäytännöt, jotta eurooppalainen verojärjestelmä olisi reilu eri maiden välillä, jotta niitä harmaita alueita ei maiden sisälle eikä EU:n rajalle myöskään muodostuisi. Se, että meillä on harmonisoitu verojärjestelmä, veropohja, yhteiset pelisäännöt mahdollisimman pitkälle ja sen jälkeen kansallista liikkumavaraa eri verotasojen määrittelyyn tai yksityiskohtiin, niin se olisi se tavoite, mikä meillä on, jotta me pääsemme tehokkaaseen, avoimeen verojärjestelmään, jossa pystytään kussakin maassa keräämään ne verot, joita sen hyvinvoinnin turvaamiseen tarvitaan.

Mielestäni olette oikeassa siinä, että suomalainen verojärjestelmä on kehittynyt koko ajan ja kehittyä aimo harppauksin, ja kansainvälistyvässä ympäristössä sitä pitää erityisesti kehittää, eli mielestäni me olemme [Puhemies koputtaa] tässäkin suhteessa, mitä kysytte, oikealla polulla Euroopan piirissä.

16.16 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Ministeri Orpo sanoi: "Veroparatiisit on tuhoava." Mielestäni tämän selvemmin ei voi sanoa, miten nykyinen hallitus tähän kielteiseen lieveilmiöön, joka maksaa miljardeja, suhtautuu.

Aikaisemmin Suomessa oli järjestelmä, jossa törkeä verokonna joutui sekä veronkorotuksen kohteeksi että erikseen rikosoikeudellisen seuraamuksen kohteeksi. Sen jälkeen Euroopan ihmisoikeustuomioistuin katsoi, että tämä on vastoin niin sanottua ne bis in idem -sääntöä eli tämä on vastoin kaksoisrangaistuksen kieltoa, ja niinpä Suomenkin lainsäädäntöä muutettiin niin, että verokonnalle seuraa vain toinen näistä rangaistuksista. Ja varmasti Suomessa ihmisoikeusjuristit pitivät bileitä sen kunniaksi, että näin taas [Välihuuto] ihmisoikeuksia onnistuttiin edistämään. Nyt Euroopan ihmisoikeustuomioistuin on kuitenkin norjalaisen tapauksen kohdalla pitänyt mahdollisena, että seuraa sekä veronkorotus että rikosoikeudellinen sanktio, ja kysymys [Puhemies koputtaa] kuuluu, voitaisiinko ajatella vanhan hyvän systeemin palauttamista Suomessa käyttöön.

16.17 Oikeusministeri Antti Häkkänen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz puuttuu ihan oikeaan kysymykseen. Monilla muillakin sektoreilla kuin vain verotuksessa on kaksoisrangaistavuuden kieltö, ja tässä tapauksessa nyt täytyy myöntää ihan tässä salissa, että en ole tätä tuoretta ratkaisua vielä ehtinyt lukemaan niin hyvin kuin Zyskowicz, ja täytyykin perehtyä asiaan. Kaikki keinot, joilla verorikolliset pys-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 115/2017 vp

tytään täysimääräisesti tuomitsemaan niin Suomessa kuin maailmalla täytyy ottaa käyttöön niin Suomessa kuin Euroopassa.

16.18 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nämä Paratiisin paperit osoittavat, kuinka vakavasta ongelmasta on kysymys. On hyvä muistaa, että aina kun joku isokenkäinen välttelee veroja, muut veronmaksajat — tavalliset palkansaajat ja eläkkeensaajat — maksavat ne verot. Ja kyse on siitä, että tarvitaan toimia sekä EU:n että OECD:n tasolla. Mutta, arvoisa valtiovarainministeri Orpo, ei voi myöskään väheksyä niitä toimenpiteitä, joita jokainen maa ja jokaisen maan hallitus voi tehdä. Ja yksi, jolla tähän vaikutetaan, on itse asiassa juuri se, minkä Zyskowicz otti esiin: mikä on kiinnijäämisen riski? Mitä tapahtuu, mitä seuraa, jos saamme kiinni henkilön tai yrityksen, joka on kiertänyt veroja? Tulevatko silloin kunnan rangaistukset vai eivät? Ja nythän on tilanne, arvoisa valtiovarainministeri, että te olette esittänyt, että niitä seuraamuksia, jotka koituvat yrityksille tai henkilöille, kun he jäävät kiinni, lasketaan, veronkorotuksia alennetaan. Ja tässä olisi korjaamisen paikka. Arvoisa valtiovarainministeri Orpo: nyt, kun nämä Paratiisin paperit viimeistään osoittavat, että [Puhemies koputtaa] tälle asialle on tehtävä jotain, oletteko valmis harkitsemaan uudelleen tätä esitystänne?

16.19 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on sama aihe, mikä oli pari viikkoa sitten täällä tunnilla, ja mielestäni edelleenkin teillä on tässä väärä käsitys. Meillä on tuotu eduskunnalle hallituksen toimesta iso verotuksen Valmis-hanke, jossa yhtenäistetään verotuskäytäntöjä ja myöskin seuraamuksia, ja virkamiesten näkemyksen ja oman näkemykseni mukaan nykyiseen käytäntöön ei ole tulossa muutoksia. Sen sijaan tänä päivänä sentyypisissä tapauksissa, joita kuvasitte, verottajalla on hyvinkin paljon harkintaa, mutta me haluamme nyt selventää, millaiset seuraamukset mistäkin kysymyksestä tulee. Mutta jos on jättänyt veroja maksamatta ja siihen sisältyy rikos, sitä ei pääse kiertämään millään tavalla, rikoksesta joutuu vastuuseen. Lisäksi kaikki verot on aina maksettava. Nyt on kyse siitä, että jos itse ilmoittaa — huomaa verotuksessa virheen ja ilmoittaa sen — niin silloin verottaja miettii, onko kyse rikollisesta toiminnasta vai pienestä virheestä, ja sen perusteella määräytyy [Puhemies koputtaa] tämä lisävero, ei siis mitään veronkevennystä vaan lisävero. Mielestäni te annatte tässä hieman väärää kuvaa, [Välihuutoja vasemmalta] varsinkin viime viikolla, kun te väititte tämän liittyvän aktiiviseen katumiseen, joka oli edustaja Rinteen ajama asia.

Kysymyksen käsittely päättyi.